

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie**

Szczecin, dnia 31 sierpnia 2011 r.

tekst ujednoczony

**Pan
Maciej Berlicki
Burmistrz Sianowa**

P/11/148
LSZ-4101-03-03/2011

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹, (dalej *ustawa o NIK*), Najwyższa Izba Kontroli² przeprowadziła w Urzędzie Gminy i Miasta w Sianowie³ kontrolę realizacji w latach 2007 - 2011 (I kw.) zadań inwestycyjnych w zakresie infrastruktury wodno-ściekowej.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym 23.07.2011 r., Delegatura NIK w Szczecinie, stosownie do art. 60 ust. 1 *ustawy o NIK*, przekazuje Panu Burmistrzowi niniejsze wystąpienie.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Urzędu w badanym zakresie, mimo stwierdzonych uchybień.

Długość istniejącej sieci wodociągowej w gminie Sianów z 80,58 km w 2007 r. wzrosła do 84,86 km w 2010 r., a zbiorczej sieci kanalizacyjnej odpowiednio z 30,68 km do 34,46 km. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej zwiększyła się z 1.014 w 2007 r. do 1.224 w 2010 r. Wskaźnik zwodociągowania aglomeracji (miasto + gmina), określony jako liczba przyłączy wodociągowych na 100 mieszkańców, zwiększył się z 6,90 do 8,45. Liczba przyłączy kanalizacyjnych z 217 w 2007 r. wzrosła tylko do 253 w 2010 r., a wskaźnik skanalizowania z 1,50 do 1,75 (na 100 mieszkańców). Jako główną przyczynę niskiego poziomu uzbrojenia gminy Sianów w instalacje wod.-kan., Burmistrz wskazał przede wszystkim brak środków własnych.

W 2006 r.⁴ zbiorcza sieć kanalizacyjna wynosiła 46,3 km i obejmowała 5⁵ spośród 22 miejscowości gminy Sianów. We wniosku o ustalenie aglomeracji przewidziano, że system sieci kanalizacji zbiorczej zostanie rozbudowany o 85,7 km i objemie 15 kolejnych miejscowości⁶.

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701ze zm.

² Delegatura w Szczecinie.

³ Dalej *Urząd*.

⁴ Według danych zawartych we wniosku Burmistrza o ustalenie aglomeracji Sianów.

⁵ Sianów (20,7 km), Sucha Koszalińska (5,9 km), Skibno (3,9 km), Kleszcze (6,3 km), Osieki (9,5 km).

⁶ Rzepkowo, Iwecino, Bielkowo, Wierciszewo, Dąbrowo, Karniszewice, Trawica-Gracz, Skwierzynę, Kędzierzyn, Gorzebądz, Kłos, Maszkowo, Węgorzewo, Szczeglińsko i Szczeglińsko Nowe.

W Sianowie funkcjonowała oczyszczalnia ścieków, w której rozwiązania techniczne znacząco odbiegały od obowiązujących standardów. Powodowało to częste przekraczanie wartości wskaźników zanieczyszczeń wprowadzanych do wód. Niektóre parametry odprowadzanych ścieków wielokrotnie przekraczały ustalone normy (np. BTZ₅ blisko 8-krotne, azotu 4-krotne, a fosforu 2-krotne). Z tego tytułu Gminne Wodociągi i Kanalizacja⁷ w 2008 r. zapłaciły karę w łącznej wysokości 108.416,40 zł, nałożoną w 2003 r. przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie Delegatura w Koszalinie. Uiszczenie kary odroczone na 5 lat w związku ze zobowiązaniem Urzędu do zrealizowania w okresie 2004-2006 inwestycji pn. „Przebudowa oczyszczalni ścieków w m. Sianów”. Jednak mimo wielokrotnych zapewnień Urzędu, nie rozpoczęto przebudowy oczyszczalni. W składanych do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego sprawozdaniach za lata 2007 - 2010⁸ Urząd wykazywał, że funkcjonująca oczyszczalnia w Sianowie nie spełnia wymogów *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego*⁹. Jako przyczynę nierealizowania inwestycji związanej z budową lub modernizacją oczyszczalni w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (do końca roku 2015¹⁰), Urząd w sprawozdaniu z 2007 r. podał zmianę koncepcji zagospodarowania ścieków, a w sprawozdaniach za lata 2008-2010 - brak środków finansowych¹¹. Funkcjonująca w Sianowie oczyszczalnia ścieków nie posiadała punktu zlewnego dla wozów asenizacyjnych, odbierających fekalia z funkcjonujących licznych szamb bezodpływowych na terenie gminy. Wpływało to negatywnie na skuteczności kontroli i egzekwowanie prawidłowego opróżniania szamb oraz wywozu nieczystości.

Według założeń Wieloletniego Planu Inwestycyjnego, obejmującego lata 2008-2012, na budowę infrastruktury wodno-ściekowej w gminie i mieście Sianów planowano nakłady inwestycyjne w wysokości 45.450 tys. zł¹². W latach 2007-2010 na ten cel wydatkowano łącznie ponad 5,4 mln zł¹³ (12% planowanej kwoty). W zakresie infrastruktury wodno-ściekowej¹⁴ w gminie w ujęciu rzeczowym zrealizowano 12 zadań inwestycyjnych¹⁵ na 27 planowanych.

⁷ Zakład budżetowy Urzędu.

⁸ Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej (w odniesieniu do aglomeracji Sianów ujętej w KPOŚK).

⁹ Dz.U. Nr 137, poz. 984 ze zm.

¹⁰ Rok 2015 jest ostatnim rokiem wynegocjowanym, jako okres przejściowy do wprowadzenia przepisów dyrektywy Rady Nr 91/271/EWG z dnia 21.05.1991 r.

¹¹ W 2008 r. z powodu braku środków własnych i dostępu do funduszy akcesyjnych UE.

¹² Ogółem, tj. przy udziale również środków pochodzących z zewnętrznych źródeł finansowania.

¹³ Na terenie całej gminy, tj. wsie i m. Sianów.

¹⁴ Zakończonych protokołem odbioru i przyjęciem na stan ewidencyjny majątku Urzędu.

¹⁵ Zakończonych protokołem odbioru i dowodem PT.

Z tej liczby tylko 3 zadania były zrealizowane na terenie wsi¹⁶, na które wydatkowano środki w wysokości 2.587,10 tys. zł¹⁷, w tym 435,40 tys. zł¹⁸ pochodzące od mieszkańców.

Kontrola 3 zadań inwestycyjnych zrealizowanych przez Urząd w badanym okresie pn.: „budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w Sianowie przy ul Koszalińskiej”, „zakończenie zwodociągowania i skanalizowania m. Sianów ul. Parkowa” oraz „zakończenie zwodociągowania i skanalizowania m. Sianów ul. Lutyków i Węgorzewska” wykazała, że były przygotowane i wykonane zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁹. Lokalizacja inwestycji była zgodna z warunkami zabudowy i zagospodarowania terenu, wydanymi przez Burmistrza Sianowa, a opracowane projekty budowlane były kompletne i zawierały wszystkie elementy wymagane art. 34 ust. 3 Prawa budowlanego. W każdym przypadku inwestor posiadał aktualne pozwolenie na budowę i zapewniony był nadzór inwestorski przez osoby z wymaganymi uprawnieniami budowlanymi. Dla każdej z badanych inwestycji Urząd posiadał kompletną umowę, zawartą z uczestnikami procesu inwestycyjnego²⁰, która obejmowała pełny zakres rzeczowy planowanych do realizacji robót, dopuszczała wykonanie robót zamiennych lub dodatkowych (kosztorysowanych) oraz zabezpieczała interes inwestora²¹. Wszystkie badane inwestycje odebrane zostały protokolarnie i wprowadzone na stan ewidencyjny Urzędu za dowodem PT²².

Uwagi NIK budzi długotrwałość realizacji 2 zadań inwestycyjnych²³, których wykonanie trwało odpowiednio 6 i 7 lat. W ich przypadku pozwolenia na budowę Starosta Koszaliński wydał w grudniu 2002 i kwietniu 2003 r., a protokoły końcowego wykonania robót zostały podpisane (odpowiednio) w grudniu 2008 i sierpniu 2010 r. Burmistrz Sianowa powiadomił Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego o rozpoczęciu robót na tych zadaniach w grudniu 2004 r. i marcu 2005 r. Jako przyczynę takiego stanu Burmistrz wskazał brak możliwości sfinansowania ww. zadań wyłącznie z własnych środków budżetowych. Dopiero uzyskanie pomocy finansowej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, umożliwiło zrealizowanie tych zadań.

Z ustaleń kontroli wynika, że dla wszystkich 3 badanych zadań inwestycyjnych (o łącznej wartości 3.549.561,41 zł²⁴) Urząd wyłonił wykonawców robót w trybie przetargu nieograniczonego, stosownie do postanowień ustawy z dnia 29.01.2004 r. Prawo zamówień publicznych²⁵.

¹⁶ W miejscowości Mokre, Sucha Koszalińska i Osieki.

¹⁷ Według sprawozdań RRW-2 z realizacji inwestycji w zakresie wodociągów i sanitacji wsi.

¹⁸ Na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

¹⁹ Dz.U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, ze zm. zwanej dalej *Prawo budowlane*.

²⁰ Wg *Prawa budowlanego* uczestnikami procesu są: inwestor, inspektor nadzoru inwestorskiego, projektant, kierownik budowy.

²¹ Umowy z wykonawcami zawierały zapis o karnych odsetkach za zwłokę za niedochowanie terminów oraz obowiązek wniesienia przez wykonawcę robót kaucji gwarancyjnych zabezpieczających należyte ich wykonanie.

²² Powiększając wartość majątku trwałego gminy.

²³ pn.: „zakończenie zwodociągowania i skanalizowania m. Sianów ul. Parkowa” i „zakończenie zwodociągowania i skanalizowania m. Sianów ul. Lutyków i Węgorzewska”.

²⁴ Wg kosztorysów inwestorskich.

²⁵ Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm., zwanej dalej *Prawo zamówień publicznych*.

W każdym przypadku wartość zamówienia określono na podstawie kosztorysu inwestorskiego, a przebieg postępowań przetargowych był właściwie dokumentowany, z załączonymi oświadczeniami osób biorących udział w postępowaniu. Roboty dodatkowe, których zakres określał sporządzony na tę okoliczność kosztorys i realizację których przewidziano w umowach, były wykonane na podstawie aneksu do umowy i nie powiększały wartości zamówienia.

NIK zwraca uwagę, że Urząd mimo iż dysponował służbami posiadającymi w swoich zakresach działania zadania związane ze sporządzaniem dokumentacji przetargowej oraz prowadzeniem postępowań przez komisję przetargową, w celu wyłonienia wykonawcy zamówień dla 3 badanych zadań inwestycyjnych zlecał wykonanie tych prac podmiotom zewnętrznym, łącząc przy tym ich zakres ze zleconym nadzorem inwestorskim - bez skalkulowania poszczególnych rodzajów prac, co powiększało koszty ogólne tych zadań.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, na podstawie art. 60 ust. 2 *ustawy o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie wnosi o:

1. *Wyeliminowanie przekraczania obowiązujących norm zanieczyszczeń wprowadzanych do wód z oczyszczalni ścieków w Sianowie.*

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, zwraca się do Pana Burmistrza o nadesłanie, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub o przyczynach niepodjęcia tych działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust.1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Burmistrzowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się - stosownie do art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK* - od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie powyższych zastrzeżeń.